

MARGARETA PERSSON

Gamla synsätt spökar än

- funktionshinder genom tiderna

Funktionsmakts- ordningen

”En mänsklighet, som lämnade sina åldringar, sina vanlottade i elände, skulle inte den förstöras av egoism, av en häftigt tilltagande råhet, som skulle göra hela tillvaron odräglig?”

Selma Lagerlöf 1912

”Helst skulle man på den vägen
(sterilisering) vilja utrota all slags
fysisk och psykisk mindervärdighet
inom befolkningen, både
sinnesslöhet, sinnessjukdom,
kroppsliga sjukdomar och dåliga
karaktärsdrag.”

Alva och Gunnar Myrdal 1934

”.... sanera den svenska folkstammen, att befria den ifrån fortplantning av arvsanlag, som leda till att i framtida generationer det förekommer individer, som icke äro önskvärda medlemmar av ett sunt och friskt folk.”

K.G. Westman, justitieminister 1941

”Det enda sätt, på vilket en nation i längden kan behålla sin livsduglighet, är att tillse att varje ny generation avlas av de biologiskt värdefullaste i den föregående.”

*Herman Lundborg, chef för
Rasbiologiska institutet, 1922*

”Här och var i våra bygder ser vi de mest upprörande exempel på hur personer, som uppenbart är mindervärdiga som människor, alstrar stora barnaskaror och till samhällets olycka sprider sina fördärvbringande egenskaper”

*Axel Höjer, generaldirektör i
Medicinalstyrelser 1948*

”Framtidens humanitet kommer troligen att visa sig sålunda, att läkaren – under ansvar och kontroll- smärtfritt släcker sådana liv”.

Ellen Key 1900

Nazisternas utrotning började med personer med funktionsnedsättning.

”förintelse av värdelöst liv”

”I en valsituation mellan att satsa på högtstående eller lågtstående så anser jag nog att vi måste satsa på dem som finns på översta trappsteget. Så får vi ut mest av pengarna”

Rune Hedlund, s-politiker 1973

Förnedrande uttryck idag

Jimmie Åkesson ville förminska moderaterna i november 2017 genom att säga att de är ett lag

”bestående av halta, lytta, snedfotade”

Vipeholmsanstalten 1942

Gruppen (0) :

”Omfattar sådana som överhuvudtaget inte visar några tecken till psykiskt liv, som eljest utmärker homo sapiens. De närma sig rena monstra”

Överläkare Fröderberg

Vipeholm 1953

”Det är sällan som vårdarna lägger från sig den läderrem som de för disciplinens skull jämt håller i handen”.

Vikarie uttalar sig i tidningen Arbetaren

Vipeholm 1964

”Hopkrupna låg de som skrynkliga äpplen under täckena”

Karl Grunewald om en inspektion han gjorde 1964 på *Vipeholm*, där 100 personer aldrig kom ur sängarna. Han konstaterade senare att personer med likadana funktionsnedsättningar idag bor i egna lägenheter med pentry.

Tidtagarur i badrummet idag

”Min rätt att bo var jag vill, att arbeta, att vara en aktiv förälder, vara engagerad i samhället och att kunna ha en rik fritid, avgörs alltså av mina toalettbesök. Det är därför jag befinner mig i badrummet med en främmande kvinna som ska iaktta mina hjälpbehov som ett djur.”

Jonas Franksson 2017 i ”100% kamp”

Rätt till skola

1809 beviljades statsbidrag för döva och blinda barns skolundervisning på Manilla. Långt före allmänna folkskolan 1842. *Framtidstro!*

1889 skolplikt för döva barn

1895 skolplikt för synskadade barn

1945 skolplikt för "bildbara utvecklingsstörda" – hade föreslagits 1893

1962 skolplikt för rörelsehindrade barn

1968 skolplikt för alla barn med utvecklingsstörning

1881 förbjuds teckenspråket i dövskolorna.

1981 riksdagen beslutar att teckenspråk är dövas första språk

Rösträtt

1919-1921 sägs att vi fick allmän och lika rösträtt. *Fel!*

1937 fick fångar rösta

1945 fick den som var omhändertagen av fattigvården rösta

1989 togs omyndigförklaringen bort och alla medborgare fick rösträtt

Det går upp och det går ner...

- Uppgång i början av det fattiga 1800-talet. Trodde att blinda, döva och lite senare utvecklingsstörda barn kunde ges utbildning.
- Nedgång runt 1900 -1940. Rasbiologi och "förädling av människomaterialet"
- Uppgång 1970-1993. Institutionerna avvecklades. LSS infördes trots akut ekonomisk kris – 500% ränta
- Nedgång nu, med inskränkningar av assistans och sämre socialförsäkringar- trots att Sverige aldrig varit rikare

Vad påverkar?

- Klass
- Könsmaktsordning
- Funktionsmaktsordning

Till det kommer etnicitet, hbtq m.m.

Det är i skärningspunkten av olika maktordningar som den enskilda personens situation avgörs. Därför räcker det inte med "funktionshinderpolitik".

Klass och funktionsmaktionsordning

”Man blir fattig av att vara handikappad. Och man blir handikappad av att vara fattig.”

Richard Sterner 1970-talet, ordf. FUB och HCK

Tack!

Min bok *"Gamla synsätt spökar än – funktionshinder genom tiderna"* kan beställas på Adlibris och Bokus (och vissa bibliotek).

Den finns som talbok hos MTM (Myndigheten för tillgängliga medier).

Margareta Persson
margareta@jamstallt.se